

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 34a/2023

pentru controlul constituționalității articolului 105 alineatele (5) și (6) din
Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797 din 2 aprilie 1996

CHIȘINĂU
29 august 2023

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Nicolae ROȘCA, *Președinte*,
dnei Domnica MANOLE,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Dumitru Avornic, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 20 februarie 2023,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 29 august 2023, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află o sesizare depusă la Curtea Constituțională la 20 februarie 2023 de dl Gaik Vartanean, deputat în Parlamentul Republicii Moldova.

2. Autorul sesizării i-a solicitat Curții să verifice constituționalitatea articolului 105 alineatele (5) și (6) din Regulamentul Parlamentului.

A. Legislația pertinentă

3. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 5 Democrația și pluralismul politic

„(1) Democrația în Republica Moldova se exercită în condițiile pluralismului politic, care este incompatibil cu dictatura și cu totalitarismul.

(2) Nici o ideologie nu poate fi instituită ca ideologie oficială a statului.”

Articolul 64 Organizarea internă

„(1) Structura, organizarea și funcționarea Parlamentului se stabilesc prin regulament. Resursele financiare ale Parlamentului sînt prevăzute în bugetul aprobat de acesta.

(2) Președintele Parlamentului se alege prin vot secret, cu majoritatea voturilor deputaților aleși, pe durata mandatului Parlamentului. El poate fi revocat în orice moment prin vot secret de către Parlament cu o majoritate de cel puțin două treimi din voturile tuturor deputaților.

(3) Vicepreședinții se aleg la propunerea Președintelui Parlamentului, cu consultarea fracțiunilor parlamentare.”

4. Prevederile relevante ale Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797 din 2 aprilie 1996, sunt următoarele:

Articolul 105

Luările de cuvânt în cadrul ședințelor plenare

„[...]”

(5) Pe marginea luărilor de cuvânt, Parlamentul poate iniția dezbateri, stabilind timpul și modul de desfășurare a acestora.

(6) Luarea de cuvânt poate fi limitată în timp la decizia Parlamentului, prin votul majorității deputaților prezenți.

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului sesizării

5. Autorul sesizării menționează că, în 16 februarie 2023, în cadrul ședinței plenare a Parlamentului Republicii Moldova a fost examinat proiectul de hotărâre pentru aprobarea Programului de activitate al Guvernului și acordarea votului de încredere Guvernului. După discursul Prim-ministrului desemnat și după prezentarea raportului Comisiei juridice, numiri și imunități a Parlamentului Republicii Moldova, unul dintre deputații fracțiunii PAS a propus, pe baza articolului 105 din Regulamentul Parlamentului, limitarea numărului de luări de cuvânt la două din partea fiecărei fracțiuni, a câte cinci minute.

6. Acesta consideră că prevederile legale permit interpretarea și aplicarea lor în detrimentul minorității parlamentare.

B. Aprecierea Curții

7. Examinând admisibilitatea sesizării, Curtea reține următoarele.

8. Curtea notează că, potrivit articolelor 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, deputații în Parlament posedă prerogativa sesizării Curții Constituționale.

9. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor ține de competența Curții Constituționale.

10. Articolul 105 alin. (6) din Regulamentul Parlamentului a mai fost contestat în sesizarea care a stat la baza Hotărârii Curții Constituționale nr. 20 din 4 iunie 2014. Cu referire la dispoziția legală contestată, Curtea a reținut că aceasta are ca scop asigurarea bunei activități a legislativului (§ 218). Alin. (5) al articolului 105 din Regulamentul Parlamentului nu a făcut obiectul analizei Curții, în jurisprudența sa.

11. Autorul sesizării susține că prevederile normative contestate contravin articolelor 5 [*democrația și pluralismul politic*] și 7 [*supremația Constituției*] din Constituție.

12. Analizând modul în care sunt redactate prevederile legale contestate, Curtea nu poate deduce existența vreunei ingerințe în principiul pluralismului

politic. Libertatea dezbaterii parlamentare nu este absolută, iar legislativele o pot supune unor restricții sau sancțiuni, a căror compatibilitate cu libertatea de exprimare și cu principiul pluralismului politic poate fi evaluată doar la modul concret.

13. Curtea subliniază că, de obicei, legislativele au competența de a reglementa timpul, locul și modul în care este exprimat discursul unui deputat în Parlament. Unele reglementări pot fi considerate necesare pentru a preveni formele de exprimare precum chemările directe sau indirecte la violență. Regulile privind funcționarea internă a Parlamentului decurg din principiul constituțional al autonomiei parlamentare, potrivit căruia Parlamentul are prerogativa reglementării treburilor sale interne. Autonomia Parlamentului se extinde la competența sa de a pune în aplicare reguli concepute să asigure buna-desfășurare a activității parlamentare. Protecția acordată libertății de exprimare în Parlament servește la protejarea intereselor Parlamentului în ansamblu și nu trebuie înțeleasă ca o protecție acordată exclusiv deputaților individuali (a se vedea, în special, *Karácsony și alții v. Ungaria* [MC], 17 mai 2016, §§ 138 și 139).

14. Prin urmare, privite la modul abstract, prevederile normative contestate urmăresc realizarea scopului legitim al bunei-desfășurări a activității parlamentare.

15. Curtea observă că autorul sesizării ridică mai curând o problemă de aplicare a prevederilor articolului 105 alineatele (5) și (6) din Regulamentul Parlamentului.

16. Având în vedere faptul că, la modul abstract, prevederile contestate nu reprezintă o ingerință în principiul pluralismului politic și urmăresc realizarea unui scop legitim, Curtea constată că sesizarea este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) lit. a), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea depusă de dl Gaik Vartanean, deputat în Parlamentul Republicii Moldova, pentru controlul constituționalității controlul constituționalității articolului 105 alineatele (5) și (6) din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797 din 2 aprilie 1996.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Nicolae ROȘCA

Chișinău, 29 august 2023

DCC nr. 102

Dosarul nr. 34a/2023